

Asia: HE 17/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle rajat ylittävää sähköistä tunnistamista, luottamuspalveluita ja eurooppalaista digitaalista identiteettiä koskevaa EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Vastaanottaja: Hallintovaliokunta

Asia: HE 17/2026

Aika: Hallintovaliokunnan kokous perjantaina 22.5.2026

[Vammaisfoorumi](#) on 29 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Vammaisfoorumi kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto.

Vammaisfoorumi pitää myönteisenä, että esityksessä on tunnistettu digitaalisen identiteetin lompakon saavutettavuuden merkitys ja viitattu esteettömyysdirektiiviin, digipalvelulakiin sekä WCAG-vaatimuksiin. Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että digitaalisen identiteetin ratkaisuja rakennetaan lähtökohtaisesti yhdenvertaisiksi ja saavutettaviksi.

Vammaisfoorumi kuitenkin korostaa, että saavutettavuusvaatimusten muodollinen täyttäminen ei yksin riitä takaamaan sitä, että vahva sähköinen tunnistautuminen olisi käytännössä sujuvaa, turvallista ja aidosti itsenäistä kaikille käyttäjille.

Suomea velvoittava YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus edellyttää vammaisten henkilöiden yhdenvertaista pääsyä tieto- ja viestintäteknologiaan sekä digitaalisiin palveluihin. Erityisesti yleissopimuksen artikla 9 (esteettömyys), artikla 21 (tiedonsaanti) sekä artikla 4.3 (vammaisten henkilöiden osallistaminen heitä koskevaan valmisteluun) ovat esityksen kannalta keskeisiä.

Esityksessä todetaan, että digitaalisen identiteetin lompakon käytettävyyttä ja ymmärrettävyyttä varmistetaan käytettävyydestien avulla, kehittämisessä huomioidaan erilaisten käyttäjien tarpeet ja käyttötavat sekä pyritään mahdollistamaan lompakon käyttö erilaisilla apuvälineillä. Vammaisfoorumi pitää näitä lähtökohtia tärkeinä ja perusteltuina.

Vammaisfoorumi toteaa kuitenkin, että kirjaukset jäävät nykyisellään liian yleiselle tasolle

eivätkä vielä riittävästi varmista palvelun käytännön saavutettavuutta kaikille käyttäjille. Erityisesti ilmaisut kuten ”pyritään mahdollistamaan” eivät luo riittävän velvoittavaa perustaa saavutettavuuden toteutumiselle.

Vammaisfoorumi katsoo, että vammaisten henkilöiden yhdenvertaisen asioinnin turvaamiseksi palvelun saavutettavuutta ja käytettävyyttä tulee arvioida systemaattisesti käytännön käyttäjätestauksella yhdessä eri tavoin vammaisten henkilöiden kanssa. Käyttäjätestauksen tulee kattaa erilaiset toimintarajoitteet ja käyttötilanteet sekä huomioida käyttäjien moninaisuus.

Lisäksi Vammaisfoorumi vaatii, että digitaalisen identiteetin lompakon toimivuus varmistetaan yleisesti käytössä olevien apuvälineiden kanssa. Tämä edellyttää käytännössä todennettua yhteensopivuutta esimerkiksi ruudunlukuohjelmien, suurennusohjelmien, puheohjauksen, vaihtoehtoisten syöttötapojen sekä muiden apuvälineiden kanssa. Pelkkä tavoitetasoinen kirjaus apuvälineiden huomioimisesta ei ole riittävä.

Vammaisfoorumi korostaa, että tunnistautumisen tulee olla mahdollista siten, että käyttäjä voi toimia aidosti itsenäisesti ilman ulkopuolista apua. Jos digitaalinen tunnistautuminen edellyttää toisen henkilön tukea tai avustamista tilanteissa, joissa muut käyttäjät voivat asioida itsenäisesti, yhdenvertaisuus ei toteudu käytännössä.

Vammaisfoorumi muistuttaa myös, että WCAG 2.1 A- ja AA-tasot muodostavat tällä hetkellä digipalvelulainsäädännön vähimmäisvaatimukset. Digitaalisen identiteetin kaltaisessa yhteiskunnallisesti keskeisessä palvelussa ei kuitenkaan ole riittävää tyytyä vähimmäistasoon.

Vammaisfoorumi katsoo painottaa, että kehittämisessä tulee tavoitella saavutettavuudessa vähimmäisvaatimuksia korkeampaa laatutasoa sekä varautua saavutettavuusvaatimusten jatkuvaan kehittymiseen. Digitaalisen identiteetin ratkaisut muodostuvat tulevaisuudessa keskeiseksi osaksi yhteiskunnallista osallistumista, minkä vuoksi niiden tulee olla aidosti saavutettavia kaikille käyttäjille alusta lähtien.

Lopuksi Vammaisfoorumi muistuttaa YK:n vammaisyleissopimuksen 4.3 artiklan veloitteesta osallistaa vammaiset henkilöt ja heitä edustavat järjestöt heitä koskevien palveluiden valmisteluun. Digitaalisen identiteetin lompakon kehittämisessä ja käyttöönotossa tulee varmistaa vammaisten henkilöiden jatkuva osallistuminen myös jatkovalmistelussa, käytännön toteutuksessa ja seurannassa.

Vammaisfoorumi ry

Maija Aatelo
puheenjohtaja

Anni Kyröläinen
pääsihteeri
p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi